

ایران زندگی

«ایران» در گفت‌وگو با محققین و دانشمندان ایرانی از مراحل ساخت واکسن تولید مشترک ایران و کوبا گزارش می‌دهد

«پاستوکوک» ایرانی در مسیر رقابت نفسگیر با فایزر و مدرنا

مدیر پروژه تولید واکسن ستاد اجرایی فرمان امام (ره) در گفت‌وگو با «ایران» آخرین وضعیت کوویرکت را تشریح کرد

مذاکرات برای صادرات

۲۲ صفحه

۳۳ صفحه

واکسن به توان ایرانی

«ایران» در گفت‌وگو با عضو کمیته فنی واکسیناسیون کووید-۱۹ چرایی تولید واکسن با پلتفرم‌های مختلف در کشور را بررسی می‌کند

توان علمی ایران در ساخت واکسن محک خورد

فریبا خان‌احمدی
روزنامه نگار

اگر در ماه‌های گذشته و بخصوص اوج پیک دنیاکشورهایی که برای تولید واکسن کرونا با ایران حاضر به مشارکت بودند، کمتر از انگشتان یک دست بود اما الان می‌توانیم به جرات مدعی شویم که خط تولید انواع واکسن‌های کرونا با پلتفرم‌های مختلف در کشور پشت سر هم واکسن تولید می‌کنند. از ۶ نوع واکسنی که مجوز کارآزمایی بالینی فاز سه را از سازمان غذا و دارو اخذ کرده‌اند هم اینک ۲ نوع از این واکسن‌ها از جمله پاستوکوک، برکت، اسپایکوژن و اخیرا کووپارس وارد سبد واکسیناسیون شده‌اند و دو واکسن فخران و نوران نیز مراحل پایانی کارآزمایی بالینی فاز سوم را پشت سر می‌گذارند تا بزودی سبد واکسن‌های تزریقی کشور را متنوع‌تر کنند. این‌ها همه نشان از توان علمی و اجرایی کشور است که در صفحات این ویژه‌نامه به آن پرداختیم.

از همان روزهای نخست که زمزمه‌های معرفی انواع واکسن‌های ایرانی از سوی مقامات بهداشتی کشور شروع شد برخی‌ها تولید واکسن کرونا تا چند مسیر مختلف را اقدام خردمندانه‌ای عنوان کردند. موافقان معتقدند، گرچه ممکن است برخی واکسن‌ها به تولید انبوه نرسد اما مسیری که طی شده و دانشی که به دست آمده ظرفیت ارز شمندی برای کشور بوده است. از سوی دیگر مخالفان تولید انواع واکسن در ایران بر این باورند که چرا چندین پلتفرم مختلف به صورت هم‌زمان در کشور مورد بررسی قرار گرفته و این ائتلاف منابع است. از طرفی نیاز کشور به واکسن کرونا، حدود ۱۶۰ میلیون دوز است و با وجود پیش‌بینی‌های اولیه برای نیاز به تزریق دوز سوم این میزان به ۲۴۰ میلیون دوز می‌رسد. بنابراین دست تولیدکننده‌های داخلی برای پیش فروش کردن واکسن‌های شان خالی می‌ماند. این در حالی است که وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در پاسخ به چنین گلایه‌هایی عنوان کرده است: «ما قانونی نداریم که اگر متقاضی برای ساخت واکسن مراجعه کرد از ارزیابی و نظارت آن امتناع کنیم، از این رو متقاضی به ما مراجعه می‌کند و درخواست خود را ارائه می‌دهد و ما ارزیابی می‌کنیم که پلتفرم ارائه شده قابلیت ادامه تحقیق را دارد یا خیر.» با همه اینها در شرایط فعلی سبد واکسیناسیون داخلی گسترده است و همگی یک هدف را دنبال می‌کنند، رفع نیاز کشور به جهت تأمین واکسن کرونا برای ایرانی‌ها. در همین زمینه با دکتر مجید مختاری عضو کمیته علمی کشور مقابل با کرونا و عضو کمیته فنی واکسیناسیون کووید-۱۹ درباره نکات مثبت و منفی تعدد واکسن‌های ایرانی گفت‌وگو کرده‌ایم که در ادامه می‌خوانید:

“

آنچه مهم است در یک برهه زمانی دنیا در ارتباط با واکسن به ما پشت کرد و همین شرکت‌های داخلی مجبور بودند در یک رقابت بسیار شدید وارد این گود شوند. راه دیگری نبود بجز اینکه تجمیع منابع کنیم که احتمالاً اتفاق نیفتاده در افزایش واکسن سازهایی در ایران داریم که در صد سال اخیر در دنیا خودشان را اثبات کرده‌اند

باشد که واکسن چینی بیش از ۵۰ درصد از سهم واکسن‌های تزریق شده در دنیا را به خودش اختصاص داده است، با این حال چین نیز واکسن‌های متفاوتی ارائه کرد، روسیه نیز چند نوع واکسن را کارآزمایی کرد و بعد از تولید اسپوتنیک یک، در نهایت با ساخت اسپوتنیک لایت سطح کیفی تولید واکسنش را ارتقا داد. تجربه جهانی نشان می‌دهد که از لحاظ علمی ایرادی نسبت به تولید واکسن با پلتفرم‌های مختلف از سوی کشورها وارد نیست به شرطی که پرت منابع نباشد و با مدیریت صحیح و حمایت شدید دولت از واکسن سازهای داخلی کار به پیش رود نه اینکه وسط راه واکسن سازها را تنها بگذاریم و تولیداتشان در انبارها خاک بخورد.

■ آیا طرح مطالعاتی واکسن کرونای جدید هم در کشور وجود دارد یا خیر؟
دو شرکت از نظر ساخت واکسن با پلتفرم «MRNA» بسیار پیشرفت

واقعاً نیاز به بازمهندسی واکسن‌ها خواهد بود یا نه؟ با این حال مدیر ارشد فایزر اعلام کرده این واکسن را تولید کردیم و به مطالعه رساندیم. اینکه نیاز خواهد بود یا نه، در آینده مشخص خواهد شد. اما با این وسعت شیوع امیکرون تمامی واکسن‌های امیکرون تا آخر مارس در دسترس خواهد بود.

■ بحثی که این روزها بیشتر مطرح می‌شود این است که آیا با هر جهش و تغییر ماهیت ویروس کرونا می‌خواهیم برای هر سوبه یک واکسن بسازیم؟

ببینید اینکه همیشه از جهش ویروس عقب هستیم، نکته مهمی است اما در حال حاضر همه واکسن‌های موجود از هر پلتفرمی که باشند اینطور نیست که کارایی پایین داشته باشند. همین واکسن‌های در دسترس در برابر امیکرون در ایران کارایی دارند. مطالعه اخیر واکسن سویرانا در کوبا اثبات کرده که این واکسن حتی ۹۰ درصد مقابله با سوبه امیکرون را پوشش می‌دهد. پرتویشی همه واکسن‌های موجود در ارتباط با بسترهای و انتقال به آی‌سی‌یو و مرگ‌ومیر در سوبه امیکرون کاملاً ثابت شده است.

■ گاهی انتقادی می‌شود که چرا ایران همه انرژی خود را صرف تولید یک واکسن نکرد و برخی شرکت‌های تولیدی به دلیل استفاده از یک نوع پلتفرم مٹلا ساخت واکسن‌های پروتئین نوترکیب موازی کاری می‌کنند؟

این حرف کاملاً درست است. شرکت‌هایی که پلتفرم مشابه داشتند می‌توانستند منابع را جمع کنند و حتی شاید کار بهتری ارائه دهند اما آیا دوباره کاری و اتلاف منابع است؟ البته این را هم باید در نظر بگیریم که پلتفرم واکسن‌های پروتئین نوترکیب شبیه هم است اما اجزای ترکیبی داخل واکسن متفاوت است و واکسن‌ها کامل شبیه هم نیستند. برای مثال مطالعات مربوط به واکسن اسپایکوژن با مطالعات واکسن‌هایی با پلتفرم پروتئینی نوترکیب مشابه نبوده است. در ایران مطالعات وسیعی روی واکسن‌ها انجام شده که متدولوژی هر کدام شان متفاوت بوده است و ایمنی‌زایی عمده‌ای با هم ندارد.

کشورها واکسن اهدا کنیم و کشورهای پرخطر را واکسینه کنیم، چرا که در میان مدت به نفع خود ماست و می‌توانیم بیماری را در سطح وسیع‌تری کنترل کنیم، با وجود همه انتقادات، عملکرد ایران به عنوان کشوری که تحریم‌های بسیار متفاوتی را تجربه کرد عملکردش در حوزه واکسیناسیون نسبت به دیگر کشورها بسیار عالی است. درصد واکسیناسیون دوز اول و دوم و سوم در ایران واقعاً در حد بی نظیر است. مخصوصاً افراد بالای ۵۰ ساله که در حد ۹۴ درصد هر دو دوز واکسن را دریافت کرده‌اند و در حال دریافت دوز سوم هستند.

الان پوشش واکسیناسیون ایران به بیشتر از این رقم هم خواهد رسید باید به جلو نگاه کنیم شاید بتوانیم با تجربه فعلی از پیک‌های بعدی در آینده پیشگیری کنیم حتی در زمان حال.

■ یکی از انتقادات، تولید انواع مختلف واکسن کرونا در ایران پرداخت ارز به تولیدکننده‌های داخلی بود. اینکه چرا دولت به جای صرف این هزینه‌ها، پول را برای واردات واکسن اختصاص نداد؟

آن چیزی که واضح است مردم ایران بسیار فریخته و در تماس با دنیای مدرن و اطلاعات دست اول هستند. همواره باید به خواست و اراده مردم و اطلاعات‌شان احترام بگذاریم و درست و با صداقت با مردم صحبت کنیم. آنچه مهم است در یک برهه زمانی دنیا در ارتباط با واکسن به ما پشت کرد و همین شرکت‌های داخلی مجبور بودند در یک رقابت بسیار شدید وارد این گود شوند. راه دیگری نبود بجز اینکه تجمیع منابع کنیم که احتمالاً اتفاق نیفتاده در افزایش واکسن سازهایی در ایران داریم که در صد سال اخیر در دنیا خودشان را اثبات کرده‌اند. برای مثال واکسن‌های ساخت انستیتو پاستور ایران و مؤسسه سرم سازی رازی به آسیای جنوب شرقی و خاورمیانه صادر می‌شود. ما یکی از کشورهای بسیار خوب واکسن ساز دنیا هستیم. ما نمی‌توانستیم ساکت بنشینیم و در انتظار واردات باشیم، بنابراین هر دو مسیر درست بود؛ هم واردات و هم طراحی و تولید واکسن در کشور. اینکه نداشته‌است. علاوه بر صادرات می‌توان با افزایش توانمندی شرکت‌های داخلی به این متفاوت است.